

Fornyings-, administrasjons og kirkedepartementet
Kirkeavdelingen
Postboks 8004 Dep
0030 Oslo

[Vår dato: 1.11.2012

[Vår ref.: KA 11343

[Deres dato: 28.06.12

[Deres ref.: 12/1719

[Saksbehandler: Ø. Dahle

Høring – forslag til ny forskrift til gravferdsloven

Vi viser til departementets høringsnotat av juni 2012 med forslag til endringer i forskriften til gravferdsloven. Saken ble behandlet i KAs styre 24. september.

KA er i hovedsak enige i de foreslåtte endringene, da de i stor grad er en tilpasning til gjeldende praksis og naturlig oppfølging av endringene i gravferdsloven som ble vedtatt av Stortinget i 2011. Vi har likevel følgende merknader til forslagene:

Våre kommentarer er knyttet til høringsdokumentets nummerering:

3.1. Fra "kirkegård" til "gravplass"

KA ser det som naturlig at begrepsbruken i forskriften endres i tråd med endringene i gravferdsloven. Dette omfatter bl.a. uttrykket "kirkegård" som ble endret til "gravplass". Vi er imidlertid glad for at departementet presiserer adgangen til at benevnelsen "kirkegård" kan brukes om den enkelte gravplass ut i fra lokal praksis og beliggenhet i nærheten av kirke.

3.2. Særskilt tilrettelagte graver

De foreslåtte endringer til forskriftenes § 2 om at behovet for særskilt tilrettelagte graver skal *vurderes* ved anlegg, utvidelse og vesentlig endring av gravplass er en nødvendig oppfølging av endringene i gravferdsloven. Uttrykket "vurdere" er imidlertid en noe svak formulering, og KA vil anbefale at forskriften på en tydeligere måte uttrykker forventninger om at det etableres tilrettelagte graver innenfor kommunen.

3.3. Dispensasjon fra kravet om kiste ved gravlegging

Av hensyn til de tilsatte som medvirker ved gravlegging støtter KA støttet forslaget om at det fortsatt skal brukes kiste ved gravlegging. KA erfarer at dagens praksis med bruk av kiste i stor grad er akseptert også blant de grupper som har tradisjon for gravlegging uten kiste.

3.4. Tilstedeværelse under kremasjon

KA er positivt på departementets forslag i § 32 som tydeliggjør at de etterlatte bør gis mulighet til å være tilstede under selve kremasjonen dersom det praktisk ligger til rette for det. Vi er også glad for

KA Kirkelig arbeidsgiver- og interesseorganisasjon

Postadresse:
Postboks 1034 Sentrum
0104 OSLO

Telefon: 23 08 14 00
Telefax: 23 08 14 09

www.ka.no
ka@ka.no

Org.nr: NO 971 273 003 MVA
Kontonr: 3000 15 30344

at dette ikke begrenses til tilfeller der ønsket om tilstedeværelse har en religiøs eller livssynsmessig begrunnelse.

KA vil imidlertid understreke at mange krematorier ikke har forhold som gjør det forsvarlig med en slik deltagelse bl.a. av sikkerhetsmessige grunner. Vi foreslår derfor at forskriften presiser at det skal gjøres de nødvendige endringer som legger til rette for en slik deltagelse ved anlegg eller utvidelse av krematorier.

4. Tilpasning til plan- og bygningslovgivningen

4.1. Anlegg mv av gravplass

KA er positive til forslagene som presiserer kommunens ansvar for planlegging/regulering av gravplasser. Vi er også positive til forslaget som omtaler støyskjerming. Bestemmelsen i § 2 kan imidlertid forstås slik at kommunen kan regulere areal uten medvirkning fra kirkelig fellesråd. Bestemmelsen bør derfor tydeliggjøre at også kirkelig fellesråd involveres i dette arbeidet.

4.2. Byggetillatelse og ferdigattest

KA har ingen merknader til forslaget til endring i § 6, første ledd første punktum om byggetillatelse og ferdigattest ved anlegg, utvidelse og vesentlig endring av gravplass.

5. Inndeling av gravplass - SOSI-standard

KA er meget positiv til at departementet foreslås at det i gravferdsforskriften § 4 innføres en ny digital modell for inndeling av gravplass. Dette vil legge grunnlaget for at en langt bedre stedfesting av gravene og utvikling av en database for gravplassene. På denne måten kan gravplassforvaltningen få et IKT-verktøy som både kan øke kvaliteten i det praktiske gravplassarbeidet, samtidig som det kan etableres administrative verktøy for bedre og mer effektiv forvaltning. I samarbeid med bl.a. Statens kartverk er KA i gang med å utrede etablering av en database for gravplassene som vil bygge på den digitale modellen og en SOSI-standard som omtales i høringsnotatet.

Forslaget innebærer at denne SOSI-standard kun er obligatorisk ved anlegg, utvidelse og vesentlig endring av gravplass. KA vil foreslå at forskriften også har en hjemmel for at SOSI-standard på sikt kan bli obligatorisk for alle gravplasser. Dette vil ved etablering ha økonomiske konsekvenser som bør utredes nærmere.

6. Universell utforming

KA er selvsagt positive til bestemmelsen om at gravplassen skal tilrettelegges etter gjeldende regler for universell utforming. Det er grunn til å understreke at en stor mange av brukerne av gravplassene vil ha bevegelsesbegrensninger. Det er imidlertid mye usikkerhet for hva det vil innebære at en gravplass er tilfredsstillende universelt utformet. På dette området er det mange dilemmaer m.h.t. ønsket om tilrettelegging, praktiske forhold og ressursbruk. Eksempler vil være tilgjengelig på gravplass i vinterhalvåret, åpning/lukking av porter, krav til parkering, transport inne på større gravplasser, tilrettelegging på historiske gravplasser mv. KA vil anbefale at det

gjennomføres et eget utredningsarbeid om universell utforming av gravplasser. Dette kan gi bidrag til et tilpasset regelverk og rådgivning på dette området.

7. Tekniske endringer

7.1. Stenging av deler av gravplass

KA er positive til bestemmelsen i § 5 om stenging av gravplass.

KA mottar informasjon om at mange gravplasser har utfordringer når det gjelder dårlig nedbryting av levninger. Dette gir negative konsekvenser for de pårørende, arealutnyttelse og arbeidsmiljøet for de tilsatte på gravplassene. For gravfestere kan dårlige jordforhold føre til at det ikke blir mulig å benytte festet grav som forutsatt. KA vil på denne bakgrunn be om at ny forskrift stiller krav om at nye gravplassarealer har jordbunnforhold mv som bidrar til en forsvarlig nedbryting i løpet av fredningstida på 20 år. Forskriften bør også omtale behovet for å vurdere tiltak for bedre nedbryting på eksisterende gravplasser der det i dag er uforsvarlige forhold.

7.2. Grunnvann og drenering

Departementet foreslår at nye dreneledninger bare kan legges på en eksisterende gravplass etter at det er gitt samtykke fra bispedømmerådet. KA finner denne bestemmelsen unødig restriktiv, da vi erfarer at dette blir håndtert på en tilfredsstillende måte av de lokale gravferdsmyndighetene. Vi foreslår i stedet en bestemmelse som understreker at all graving og anleggsarbeid på gravplass bare kan skje når det er forsvarlig i forhold til gravfreden og uten risiko for å berøre gravlagte og kister.

7.3 Kistegrav

7.3.1. Krav til jordoverdekking

KA er positive til forslaget om å redusere kravet til jordoverdekking fra 1 meter til 0,80 meter. Forslaget bør imidlertid medføre en justering av kravet om jordoverdekking for urner reduseres tilsvarende til 0,4 meter.

7.3.2. Fravikelse av størrelsen til kistegrav

Forskriften stiller krav om størrelse på kistegrav som innebærer at alle gravlegges i grav med voksenstørrelse. KA er positive til forslaget om at det i lokale vedtekter kan fastsettes andre størrelseskrav. Dette vil være aktuelt ved etablering av egne barnegravfelt.

8. Gravlegging

Endringene i gravferdsloven innebærer at fristen for gravlegging nå er 10 virkedager. I sin rådgiving har departementet så langt lagt til grunn at lørdag ikke er virkedag med mindre gravferdsmyndigheten driver virksomhet også på lørdag. KA støtter en slik forståelse av gjeldende bestemmelser.

KA støtter også forslaget om at fellesrådets vedtak om tidspunkt for gravlegging ikke kan påklages. Det bør likevel vurderes en formulering i som understreker forutsetningen om at de pårørendes

ønske for tidspunkt for gravlegging skal tillegges vekt. Vi viser her bl.a. til gravskikker som innebærer ønske om rask gravlegging, og dette er noe som lokal gravferdsmyndighet må vektlegge.

Departementet foreslår en ny bestemmelse om at en representant for gravplassen skal som hovedregel være til stede under kistegravleggingen. KA er positive til at det legges til rette for økende deltagelse av de etterlatte ved gravlegging. Det er likevel en forutsetning at dette skjer mens en tilsatt medarbeider er til stede. Bestemmelsen bør derfor justeres ved at formuleringen "som hovedregel" utelates. Det samme bør også ved urnenedsettelse.

KA gir sin tilslutning til nytt fjerde ledd i § 12 om at bare levninger etter mennesker gravlegges på gravplass.

9. Anonym og navnet minnelund.

KA er positiv til at forskriften omtaler det som ofte benevnes som navnet og anonym minnelund, og det er bra at forslaget gjør at regelverket er mer i samsvar med praksis, samt bidrar til en mer ensartet praksis på området. KA vil imidlertid foreslå at det brukes begrepet *anonymt gravfelt* for det som her er omtalt som anonymt minnelund, da dette er mer dekkende. Når det gjelder benevnelsen "*navnet minnelund*" vil vi foreslå at det i stedet brukes benevnelsen "*minnelund*". Forskjellen fra et vanlig gravfelt er ikke at det er navnet, men det er at navnene er samlet på et felles gravminne. Vi foreslår at det brukes begrepet *utsmykning* e.l. i stedet for *minnesmerke* på anonym minnelund

KA støtter tilføyelsen i § 21 om at de som er omkommet på havet, i krig og lignende kan få navn m.v. oppført i en minnelund. Bruk av navnet minnesmerke vil også være aktuelt for barn som på 1960-70-tallet ble gravlagt i andre avdødes graver. For å forsterke gravplassen som minnested vil det også være aktuelt å vurdere andre minnesmerker på eller i tilknytning til gravplassen. Bestemmelsen bør derfor formuleres på en måte som er mindre avgrensende for bruk av minnesmerker. Bruk av navnet minnesmerke vil f.eks. være aktuelt for barn som på 1960/70-tallet ble gravlagt i andre avdødes graver.

10.1. Dimensjoner på gravminner.

KA er enig med departementet om at de som har forvaltningsansvar for gravplasser også kan treffe avgjørelser om å dispensere for dimensjonsberegninger i enkeltsaker. Vi er også positive til at forslaget åpner for at det kan vedtas mer generelle bestemmelser for unntak fra forskriftens dimensjonskrav i vedtektene til gravplassen.

10.2. Fundament og 10.3 Godkjenningsordning

KA gir sin tilslutning til de nye formuleringer i § 24 om fundamentering og § 25 om en ny og felles ordning for avmerking for plassering av gravminne.

10.4. Plantefelt

Vi deler forslaget om at det ikke etableres sentrale bestemmelser om plantefelt og innramming av dette. Dette vil det være naturlig å regulere i lokale vedtekter ut fra lokal praksis og skikker. Mange fellestråd møter imidlertid spørsmål om å etablere plantefelt eller tilsvarende markering av graven i

hele gravens lengde. For noen er dette en etablert gravskikk, men en slik praksis vil skape store driftsmessige utfordringer på de fleste gravplasser i Norge. KA vil be om at departementet vurderer om en slik markering av graven bør kunne etableres for å imøtekomme ønsker fra de etterlatte.

11. Helse, miljø og sikkerhet

11.1. Fjerning av implantater før kremasjon.

KA er positive til departementets forslag om at fjerning av implantater skal være en oppgave for helsepersonell.

11.2. Krav til kiste

KA er positive til forslagene om kravene til kister.

11.3. Krav til askeurne

KA har ikke merknader til forslaget om kravene til askeurne

11.4. Gjenvinning av metallrester etter kremasjon

KA støtter forslaget som klargjør adgangen til forsvarlig gjenvinning av metallrester etter kremasjon.

11. Myndighet til å fravike forskriften

KA er i utgangspunktet positiv til at departementet ønsker å klargjøre forholdet mellom fellesrådets myndighet til å fravike forskriften i enkeltsaker og bispedømmerådets adgang til å fravike forskriften gjennom bestemmelser i vedtektene for gravplassen. KA er opptatt av at lokal gravferdsmyndighet gis mulighet til å bruke skjønn i mange av disse spørsmålene, samtidig som begrensninger i fellesrådets myndighet baserer seg på mest mulige sentrale bestemmelser og føringer. Vi ønsker derfor en vurdering av om departementet bør være klageinstans og godkjenninginstans på gravferdslovens virkeområde.

Med hilsen

KA Kirkelig arbeidsgiver- og interesseorganisasjon

Øystein Dahle
direktør

